

Guía Docente				
Datos Identificativos				2018/19
Asignatura (*)	Automatización		Código	770G02028
Titulación	Grao en Enxeñaría Eléctrica			
Descriptoros				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Terceiro	Obrigatoria	6
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Enxeñaría Industrial			
Coordinación	Gonzalez Filgueira, Gerardo	Correo electrónico	gerardo.gonzalez@udc.es	
Profesorado	Gonzalez Filgueira, Gerardo	Correo electrónico	gerardo.gonzalez@udc.es	
Web	moodle.udc.es/			
Descrición xeral	OBXECTIVOS DA MATERIA: - Coñecer a estrutura e compoñentes básicos dun sistema automatizado. A parte operativa. Sensores, actuadores, interfaces. A parte de control. Controladores. - Manexo e instalación de autómatas programables. Metodoloxías de deseño. Grafcet e Gemma. - Aplicar os coñecementos para abordar o deseño e desenvolvemento de sinxelos proxectos de automatización. Descriptoros: Principios de control e automatización. Sistemas de lóxica cableada. Sistemas de lóxica Programada. Robótica industrial. Ademais preténdese: - Empregar ferramentas software para o deseño e a simulación de automatismos. - Expor a automatización cableada e programada de sistemas secuenciales. - Desenvolver a automatización de diversas plantas dispoñibles nos laboratorios, empregando autómatas programables. Ao acabar a materia os estudantes serán capaces de: - Expor a estrutura xeral dun sistema automatizado coas diferentes tecnoloxías e equipos máis habituais. - Escribir funcións lóxicas de control de sistemas combinacionais e secuenciales sinxelos. - Analizar o funcionamento de esquemas de automatismos cableados eléctricos, pneumáticos e hidráulicos. - Describir a estrutura e o funcionamento dos autómatas programables (PLCs). - Deseñar e desenvolver programas de control con PLCs. - Expor os conceptos elementais da análise temporal de sistemas continuos, das accións de control e do emprego de reguladores. Obxectivos transversais: - O estudante poderá mellorar a súa organización do tempo de traballo (pola imposición de tarefas con prazos e requisitos) e a súa aprendizaxe autónoma (polo manexo de diversas ferramentas e fontes de información).			

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A2	Capacidade para planificar, presupostar, organizar, dirixir e controlar tarefas, persoas e recursos.
A3	Capacidade para realizar medicións, cálculos, valoracións, taxacións, peritaxes, estudos e informes.
A4	Capacidade de xestión da información, manexo e aplicación das especificacións técnicas e da lexislación necesarias no exercicio da profesión.
A5	Capacidade para analizar e valorar o impacto social e medioambiental das solucións técnicas actuando con ética, responsabilidade profesional e compromiso social, e buscando sempre a calidade e mellora continua.

A6	Capacidade para a resolución dos problemas matemáticos que se poidan suscitar na enxeñaría. Aptitude para aplicar os coñecementos sobre: álgebra lineal; xeometría; xeometría diferencial; cálculo diferencial e integral; ecuacións diferenciais e en derivadas parciais; métodos numéricos; algorítmica numérica; estatística e optimización.
A15	Coñecer e utilizar os principios da teoría de circuitos e máquinas eléctricas.
A16	Coñecer os fundamentos da electrónica.
A17	Coñecer os fundamentos de automatismos e métodos de control.
A18	Coñecer os principios da teoría de máquinas e mecanismos.
A23	Coñecementos e capacidades para organizar e xestionar proxectos. Coñecer a estrutura organizativa e as funcións dunha oficina de proxectos.
A25	Coñecementos sobre control de máquinas e accionamentos eléctricos e as súas aplicacións.
A31	Coñecer os principios da regulación automática e a súa aplicación á automatización industrial.
A34	Capacidade para a elaboración, presentación e defensa, ante un tribunal universitario, dun exercicio orixinal consistente nun proxecto no ámbito da enxeñaría industrial de natureza profesional en que se sinteticen e integren as competencias adquiridas nas ensinanzas.
B1	Capacidade de resolver problemas con iniciativa, toma de decisións, creatividade e razoamento crítico.
B2	Capacidade de comunicar e transmitir coñecementos, habilidades e destrezas no campo da enxeñaría industrial.
B3	Capacidade de traballar nun contorno multilingüe e multidisciplinar.
B4	Capacidade de traballar e aprender de forma autónoma e con iniciativa.
B5	Capacidade para empregar as técnicas, habilidades e ferramentas da enxeñaría necesarias para a práctica desta.
B6	Capacidade de usar adecuadamente os recursos de información e aplicar as tecnoloxías da información e as comunicacións na enxeñaría.
B7	Capacidade para traballar de forma colaborativa e de motivar un grupo de traballo.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C2	Dominar a expresión e a comprensión de forma oral e escrita dun idioma estranxeiro.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C5	Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias do título

O Obxectivo da materia é introducir ao alumno no deseño de sistemas de control secuencial aplicadas á Enxeñaría Eléctrica.	A2	B1	C1
Abórdanse conceptos como Principios de Control e Automatización, tipos de sistemas a controlar. Programación de Sistemas de lóxica cableada. Deseño de sistemas secuenciais. Síntese de sistemas secuenciais con Autómatas. Robótica Industrial.	A3	B2	C2
Por iso preténdese proporcionar unha base moi estimable para o desenvolvemento de aplicacións en diversos campos da Enxeñaría como poden ser:	A4	B3	C3
- Programación de sistemas de regulación e control.	A5	B4	C5
- Deseño de Sistemas de Lóxica Cableada.	A6	B5	C6
- Deseño de Sistemas de Lóxica Programada.	A15	B6	C7
- Programación de autómatas programables.	A16	B7	C8
- Automatismos avanzados.	A17		
- Programación de máquinas ferramentas.	A18		
- Uso de Redes Neurais para aplicacións Robóticas.	A23		
- Programación de aplicacións para Robótica.	A25		
- Deseño de Sistemas Dixitais electrónicos.	A31		
- Programación de autómatas finitos.	A34		
- Deseño de Sistemas oleoneumáticos.			
- Análise e Simulación de Sistemas Eléctrico/Electrónicos e de Control.			

Contidos	
Temas	Subtemas
1. Introducción á Automatización.	1.1. Introducción. Obxectivos. 1.2. Automatización. Palabras Crave. 1.3. Concepto de Automatización. 1.4. Modos funcionamento dunha planta. 1.5. Elementos dun Sistema de Automatización. 1.6. Obxectivos da Automatización. 1.7. Elementos dun sistema de control. 1.8. Tipos de sinais nun sistema de control. 1.9. Clasificación dos automatismos. 1.10. Fases no Deseño dun Sistema de Automatización 1.11. Implantación do sistema de control.
2. Automatismos combinacionais. Alxebra de Boole.	2.1. Introducción. 2.2. Alxebra de Boole. 2.3. Postulados (axiomas) de Huntington. 2.4. Definición operacións básicas. Táboas de verdade. 2.5. Puertas Lóxicas. 2.6. Variables e funcións lóxicas no mundo real. 2.7. Lóxica positiva.Lóxica negativa. 2.8. Propiedades útiles do Algebra de Boole. 2.9. Simplificación mediante o método de Karnaugh. 2.10. Funcións lóxicas e tempo. 2.11. Relés e contactos. 2.12. Pulsadores, interruptores e contactos. 2.13. Variables negadas con interruptores. 2.14. Deseño dun Sistema de Lóxica Cableada.
3. Introducción Sensores e actuadores	3.1. Introducción. 3.2. Tipos de sensores. 3.3. Clasificación actuadores/accionamientos.

4. Sistemas de codificación da información.	4.1. Introducción. Sistemas de codificación da información. 4.2. Mundo real vs. Mundo dixital. 4.3. Codificación en xeral. 4.4. Codificación e tamaños típicos nun sistema dixital. 4.5. Métodos para realizar a codificación en xeral. 4.6. Codificación números naturais en binario puro. 4.7. Codificación números enteiros en signo magnitude. 4.8. Codificación números enteiros en complemento a 2. 4.9. Sistemas de Codificación.
5. Arquitectura Autómatas Programables (PLC).	5.1. Norma IEC 61131. 5.2. Hardware do autómata. 5.3. Software do autómata. 5.4. Interacción entre Autómata e Mundo Real
6. Linguaxes e Programación de Automatas	6.1. Programación do PLC para controlar a planta. 6.2. Tipos básicos de datos (Variables) nun PLC. 6.3. Programación en Diagrama de Contactos. 6.4. Programación con Lista de instrucións. 6.5. Organización básica dun programa. 6.6. Exemplo simple de automatización con PLC. 6.7. Deseño dun Sistema de Automatización con Lóxica Programada.
7. Instrucións Básicas Automatas	7.1. Acumulador. 7.2. Temporizadores. 7.3. Funcionamento dun temporizador. Modos de funcionamento. 7.4. Exemplos de aplicación. 7.5. Contadores. 7.6. Comparadores
8. Subrutinas e Interrupcións	8.1. Introducción. Subrutinas vs Rutinas de Interrupción 8.2. Subrutinas 8.3. Rutinas de interrupción. 8.4. Exemplos Rutinas de Interrupción.
9. Metodoloxía para o deseño de sistemas secuencias: GRAFCET	9.1. Introducción GRAFCET. 9.2. División do proceso en etapas ou fases. 9.3. Símbolos gráficos do Grafcet. 9.4. Regras de evolución do Grafcet. 9.5. Estruturas básicas do Grafcet. 9.6. Deseño e implantación. 9.7. Instrucións útiles para a implantación: Set/Reset. 9.8. Refinamiento: Asegurar a parada do sistema. 9.9. Relación entre Grafcet e implantación en PLC. 9.10. Equivalencia entre implantación digital e PLC. 9.11. Detección de flanco de sinal (FP/FN). 9.12. Operación de Reset ou inicialización. 9.13 Secuencia de funcionamento dun sistema.
10. Deseño estruturado de sistemas de control	10.1. Introducción. 10.2. Modos de Marcha. 10.3. Seguridade. 10.4. Deseño estruturado de sistemas de control.

11. Guía GEMMA	11.1. Introducción a Guía GEMMA. 11.2. Modos fundamentais segundo GEMMA. 11.3. Proceso en funcionamento (estados posibles). 11.4. Proceso en parada ou posta en marcha. 11.5. Proceso en defecto (estados posibles). 11.6. Guía para aplicar GEMMA a unha automatización. 11.7. Caso funcionamento semiautomático simple. 11.8. Aplicación a lavadora Industrial ou similar. 11.9. Significado das cores: Pulsadores. 11.10. Significado das cores: Pilotos. 11.11. Rótulo típicos. 11.12. Caso funcionamento automático simple. 11.13. Caso funcionamento con marcha de arranque. 11.14. Caso parada de urxencia. 11.15. Deseño estruturado: Macroetapas. 11.16. Deseño estruturado: Grafcet jerarquizados. 11.17. Grafcet de produción funcional. 11.18. Grafcet de produción tecnolóxico. 11.19. Defectos do grafcet de produción. 11.20. Estados de GEMMA necesarios. 11.21. Pupitre de control. 11.22. Urxencia e Manual.
12. O autómata e a súa contorna: Conexión a sistemas neumáticos, hidráulicos e eléctricos.	12.1. Introducción 12.2. Clasificación. 12.3. Sensores en sistemas automáticos de control. 12.4. Actuadores en Sistemas automáticos de control. 12.5. Sistemas neumáticos. 12.6. Sistema hidráulicos. 12.7. Sistemas eléctricos. 12.7 Exemplos de conexión con sistemas automáticos de control.
13. Proxectos de Automatización	13.1. Especificaciones funcionales 13.2. Selección dos compoñentes da parte operativa 13.3. Arquitectura do sistema e selección do controlador 13.4. Direccionamiento de entradas e saídas 13.5. Organización do programa de control 13.6. Ferramentas de desenvolvemento 13.7. Programación, probas e depuración 13.8. Posta en marcha do sistema 13.9. Documentación
14. Sistemas de Supervisión de Procesos	14.1. Introducción. 14.2. sistemas de supervisión, control e adquisición de datos. 14.3. Sistemas SCADA e HMI. 14.4. Elementos dun SCADA. 14.5. Redes de comunicación. 14.6. Exemplos de aplicación.

15. Introducción á Robótica Industrial	15.1. Historia e evolución. 15.2. Clasificación de robots.. 15.2. Estrutura dun robot Industrial. 15.4. Principais características dun robot. 15.5. Motores paso a paso. 15.6. Linguaxes de Programación para Robótica. 15.7. Clasificación da programación de Robots.
--	--

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Actividades iniciais	A2 A4 A17 A18 A31	0.1	0	0.1
Sesión maxistral	A5 A6 A15 A16 A23 A25 C2 C6 C8	21	21	42
Solución de problemas	A2 A3 A5 B1 B2 B3 B4 B5 B7 C1 C5 C7	16	24	40
Traballos tutelados	A2 A3 A4 A5 A6 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 C7 C8	7	14	21
Presentación oral	A34 C1	0.2	0.2	0.4
Eventos científicos e/ou divulgativos	A5 A6 B2 B3 B4 C2 C3 C7 C8	4	4	8
Prácticas de laboratorio	A6 A15 A16 A17 A18 A25 A31 B1 B2 B4 B7 C1 C3	11	15.5	26.5
Prácticas a través de TIC	B6 C3	0	10	10
Atención personalizada		2	0	2
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Actividades iniciais	Consiste na exposición por parte do profesor daquelas aplicacións máis relevantes no ámbito industrial que son obxecto de programación na materia.
Sesión maxistral	Consiste na exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución dalgunhas preguntas dirixidas aos estudantes, co fin de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe. As explicacións dadas nas clases teóricas na pizarra, apóianse co uso de transparencias, e aplicando os coñecementos obtidos a exemplos concretos. Todos os temas da asignatura teñen un conxunto de tarefas específicas que se desenvolven nas clases de práctica. Secuencias de pequenos debates dirixidos. Resolución de dúbidas comúns. Actividade presencial no aula que serve para establecer os conceptos fundamentais da materia.
Solución de problemas	Consistirá na realización por parte do alumno de diversos exercicios de programación de Sistemas de Control en diversas linguaxes de programación. Farase especial fincapé na programación de automatismos de Control. Estes exercicios realizaranse ao longo do cuatrimestre e deberán ser entregados antes da data límite indicada no seu enunciado. Estas actividades serán avaliadas mediante a corrección do exercicio por parte do profesor e mediante unha revisión presencial das mesmas na cal realizaranse preguntas ao alumno. Secuencias de pequenos debates dirixidos. Resolución de dúbidas comúns. Actividade presencial no aula que serve para establecer os conceptos fundamentais da materia.

Traballos tutelados	Ao longo do curso propóñense a realización de Traballos Tutorizados voluntarios por parte dos profesores. Ao final do período lectivo correspondente os alumnos que opten pola realización dos citados traballos obrigatoriamente deberán expoñer o contido dos mesmos, formando dita exposición parte da proba de avaliación. Existen dúas alternativas para a realización de Traballos Tutorizados: a) A medida que se desenvolve o curso lectivo e avánzase nos diferentes niveis de programación propoñeranse unha Lista de Traballos Tutorizados Básicos. Devanditos traballos consisten nun Conxunto de Cuestións e Exercicios teórico-prácticos para que o alumno valore a capacidade de comprensión dos coñecementos adquiridos. Dependendo da dificultade do tema escollido este traballo poderá ser realizado individualmente ou por parellas. b) Alternativamente os alumnos poderán realizar Traballos Tutorizados en Aspectos Avanzados sobre un tema relacionado con Programación de Procesos de Control Industrial, a aplicación dos ordenadores na industria, control de procesos industriais, ou outras áreas de programación industrial. Estes traballos voluntarios poderá solicitalos calquera alumno, ben realizando unha proposta concreta ao profesor ou ben aceptando unha proposta deste. O contido deste traballo deberá ser consensuado previamente co profesorado da asignatura. A aceptación ou non dun alumno para a realización dun traballo voluntario é totalmente discrecional por parte do profesor. Con isto preténdese garantir un mínimo de calidade nos citados traballos. O alumno deberá entregar un plan de traballo que inclúa Obxectivos, Metodoloxía e prazo de realización.
Presentación oral	Os alumnos que opten pola realización de traballos Tutelados propostos ao longo do curso obrigatoriamente deberán expoñer o contido dos mesmos, formando dita exposición parte avaliación global da asignatura. Valoraranse calidade de contidos, dominio da materia, claridade de exposición e medios utilizados para as mesmas.
Eventos científicos e/ou divulgativos	Como medio de iniciarse en actividades investigadoras se propoñan pequenos traballos de realización voluntaria para aqueles alumnos que desexen completar a súa formación ou iniciarse nas técnicas de programación de sistemas de automatización avanzados.
Prácticas de laboratorio	Desenvolvemento de prácticas no laboratorio de informática. Esta actividade consistirá no estudo de casos e exemplos ademais da realización, por parte do alumnos, de exercicios de deseño de sistemas de automatización en lóxica cableada e lóxica programada. Nas prácticas de Programación inténtase que cada estudante poida seguir o seu propio ritmo de aprendizaxe, para o que se lles proporciona manuais de programación coas explicacións necesarias, exemplos resoltos e enunciados de exercicios de dificultade crecente. Establécese un conxunto de prácticas semanais de duración igual ás clases presenciais de teoría. A asistencia e execución de ditas prácticas é obligatoria. A bibliografía recomendada é dun nivel adecuado á asignatura e pode ser utilizada para ampliar ou aclarar algunhas partes do programa.
Prácticas a través de TIC	Proponse o uso da Plataforma Virtual para a disposición de diversos materiais para o seguimento da asignatura: Transparencias correspondentes ao temario, Enunciados de Exercicios, Manuais de Automatización, Material complementario como enlaces de interese, videos de Sistemas de Control Industrial, etc. Ademais pódense descargar ficheros que conteñen exercicios de Deseño de Sistemas de Control Industrial para avanzar na fijación dos conceptos por parte do alumnado.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Sesión maxistral	Todas as metodoloxías encerran a atención tutorizada por parte do profesor no horario de titorías que cada ano publícase na páxina web espazos da UDC. Ademais cóntase con titorías a través da Plataforma Virtual dispoñibles para alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia. En aras de lograr unha atención óptima e personalizada o alumno deberá de concertar unha cita a través do e-mail do profesorado indicando o tema da consulta.
Prácticas de laboratorio	Sesión Maxistral: Resolución de dúbidas conceptuais.
Traballos tutelados	Prácticas laboratorio: Resolución de dúbidas conceptuais.
Presentación oral	Traballos Tutelados: Resolución de dúbidas conceptuais. Seguemento de execución de Traballos.
Actividades iniciais	Investigación (Proxecto de investigación): Seguemento de execución de proxectos Fin de carreira e Traballos.
Prácticas a través de TIC	Presentación oral: Axuda para guiión de exposición.
Solución de problemas	Actividades iniciais: Presentar a materia e a súa utilidade dentro do panorama industrial e naval.
	Todas as metodoloxías encerran a atención tutelada por parte do profesor no horario de titorías que cada ano se publica na páxina web de espazos da UDC. Ademais cóntase con titorías a través da Plataforma Virtual dispoñibles para alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia. En aras de lograr unha atención óptima e personalizada o alumno deberá de concertar unha cita a través do e-mail do profesorado indicando o tema da consulta.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Prácticas de laboratorio	A6 A15 A16 A17 A18 A25 A31 B1 B2 B4 B7 C1 C3	Asistencia Obligatoria. O 20% de inasistencias injustificadas conlleva a cualificación de NON PRESENTADO da asignatura. Deberanse entregar informe coa memoria da realización de prácticas no laboratorio conforme ás cuestións suscitadas nos enunciados propostos así como as experiencias das solucións aportadas polos alumnos.	25
Traballos tutelados	A2 A3 A4 A5 A6 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 C7 C8	Valorarase na realización dos Traballos Tutelados. - Estrutura do tabajo. - Originalidad. - Calidade da documentación. - Adecuación a obxectivos propostos. - Claridade en exposición do mesmo.	48
Presentación oral	A34 C1	Concisión e claridade de presentación. Dominio de contidos.	2
Prácticas a través de TIC	B6 C3	Realización de exercicios de Diseño de Sistemas de Control Industrial.	5
Solución de problemas	A2 A3 A5 B1 B2 B3 B4 B5 B7 C1 C5 C7	Se valorará la adecuación de la solución al problema propuesto. Se valorará la solución más eficiente (claridad y concisión). Además se tendrá en cuenta la correcta documentación a la solución propuesta.	20

Observacións avaliación

OBSERVACIÓNS: A metodoloxía empregada na avaliación da materia é a avaliación continua. Todos os contidos impartidos na asignatura estarán dispoñibles en formato dixital na plataforma virtual Moodle. O proceso de avaliación comprende a realización de todas e cada unha das actividades obrigatorias propostas na materia e cuxos porcentaxes na avaliación da mesma detállanse na presente guía docente. As características da avaliación continua detállanse a continuación:

a) O alumno dispón dunha semana para completar as actividades correspondente a cada tema.

b) Posto que o proceso de avaliación continua conleva realizar **TODAS e CADA UNHA** das actividades, no caso de non presentar/entregar a actividade correspondente a súa cualificación na materia é **NON PRESENTADO**.

c) Posto que por normativa académica todas as probas de avaliación deben de quedar almacenadas para a súa custodia, a entrega de todas as actividades para a súa avaliación farase a través da plataforma Virtual Moodle en formato pdf. Non se admitirán entregas a través de correo electrónico ou calquera outro medio que non sexa a través da plataforma virtual Moodle.

d) Por respecto aos alumnos que realizan e entregan as actividades en tempo e forma os atrasos nas entregas pondéranse do seguinte modo:

"O atraso na realización e entrega das actividades implicará unha ponderación na súa cualificacións dun 90% dentro da primeira semana despois de finalizado o prazo de entrega, ao que se lle sumarán un 10% adicional sucesivamente por cada semana de atraso na entrega das mesmas".

e) Para obter a media ponderada das actividades entregadas, estas deberán obter unha cualificación maior ou igual a 4.

. Si unha actividade entregada obtense unha cualificación por baixo de 4, non fará media co resto das actividades obtendo a cualificación global de **NON PRESENTADO**.

f) Para os alumnos pendentes de realizar algunha actividade na convocatoria da segunda oportunidade déixase aberta a posibilidade de que o alumno decida si desexa conservar as actividades entregadas en devandita convocatoria por encima de 4 de puntuación. Obviamente, dado o sistema de avaliación continua proposto, é unha decisión cuxa responsabilidade corresponde tomar ao alumno que decida que actividades desexa conservar e cales decide acudir á avaliación.

g) As prácticas son de asistencia obrigatoria e a súa superación é condición necesaria para aprobar a materia. Quedan exentos da asistencia (non da entrega das correspondentes actividades) aqueles alumnos que teñan dispensa dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia e que se acredite adecuadamente

mediante xustificación de coincidencia de horario laboral con horario lectivo.

h) Débesse asistir ao 80 % das actividades presenciais da materia para proceder á avaliación final do alumno. Así mesmo, a asistencia, realización e superación das Prácticas de Laboratorio é un requisito obrigatorio para aprobar a materia. Aqueles alumnos que superen o 20% de faltas de asistencia nas horas presenciais de Prácticas de Laboratorio terán a cualificación de NON PRESENTADO na materia.

i) Os Traballos de Fin de Curso forman parte do método de avaliación. O seu non entrega e presentación supón automaticamente a cualificación global de NON PRESENTADO na materia. A realización de Traballos Fin de Curso implica a exposición do contido dos mesmos ao final do periodo lectivo correspondente, formando dita exposición parte da proba de avaliación. Existen dúas alternativas para a realización de Traballos Tutelados:

1. Propoñeranse unha Lista de Traballos Tutelados Básicos con dúas modalidades básicas:

Proposta A. Deseño de Sistemas de Control Industrial Secuenciais (contabiliza o 20% da avaliación Global).

Proposta B. Modelado de Sistemas de Control Secuencial. GRAFCET (contabiliza 27,5% da avaliación Global).

2. Alternativamente os alumnos poderán realizar Traballos Tutelados orixinais en Aspectos Avanzados sobre un tema relacionado con Programación de Procesos de Control Industrial, a aplicación dos ordenadores na industria, control de procesos industriais, ou outras áreas de programación industrial. Estes traballos voluntarios poderá solicitalos calquera alumno, ben realizando unha proposta concreta ao profesor ou ben aceptando unha proposta deste. O contido deste traballo deberá ser consensuado previamente co profesorado da materia. A aceptación ou non dun alumno para a realización dun traballo voluntario é totalmente discrecional por parte do profesor. Con isto preténdese garantir un mínimo de calidade nos citados traballos. O alumno deberá entregar un plan de traballo que inclúa Obxectivos, Metodoloxía e requisitos técnicos mínimos indicados na convocatoria do traballo. A modalidade resúmese nunha terceira proposta:

Proposta C. Deseño estruturado de sistemas de control. Tema de Proxecto Proposta polo alumno/alumnos cos requisitos mínimos publicados en cada convocatoria de TFC e suxeitos á previa aprobación do profesor da materia (contabiliza 35% da avaliación Global).

Devanditos traballos consisten nun Conxunto de Cuestións e Exercicios teórico-prácticos para que o alumno poña en práctica a capacidade de comprensión dos coñecementos adquiridos. Dependendo da dificultade do tema escollido este traballo poderá ser realizado individualmente ou por parellas.

j) Todas as actividades propostas ao longo do curso cuxa cualificación sexa na convocatoria ordinaria se maior ou igual a 4 poderase conservar a súa cualificación para a convocatoria da segunda oportunidade no presente curso académico e poder facer media con actividades aptas entregadas en devandita convocatoria, si así se desexa por parte do alumno. As actividades cuxa cualificación sexa inferior a 4 deberán de volver realizarse para a súa avaliación. En ningún caso as actividades conservaranse para o seguinte curso académico.

Avaliación Global final: As actividades detalladas son todas obrigatorias. A Cualificación Global, C.G., da materia componse das seguintes partes:

a) Unha parte práctica de Actividades Prácticas Individuais, API (5%), correspondente ás Prácticas a través das TIC, Realización de exercicios Teórico- Prácticos ETP (20%), Traballos de Análises de Sistemas de Control Secuencial TASC (15%) e Prácticas de Laboratorio PL (25%). As memorias destas actividades prácticas poderán presentarse como PRAZO LÍMITE nas datas que figuren co enunciado de cada actividade ao longo do curso na correspondente convocatoria ordinaria de Xuño. De ningún modo admitiranse memorias en convocatorias posteriores á de Xuño.

c) Unha parte práctica correspondente aos Traballos Fin de Curso, TFC (20-35%). A realización de devanditos traballos ten carácter obrigatorio. A entrega de memorias e exposición dos Traballos fin de curso poderán presentarse como PRAZO LÍMITE a última semana lectiva do curso da convocatoria ordinaria de Xuño da materia. Para a convocatoria da segunda oportunidade, o prazo máximo de entrega será o establecido para a proba obxectiva (exame) segundo o calendario establecido pola subdirección de ordenación académica.

A cualificación final da materia, dependendo da modalidade de Traballos tutelados escolleita polo alumno) será a suma ponderada das cualificacións obtidas en todas as partes:

$$C.G. = 0.50 * API + 0.2 * ETP + 0.25 * PL + 0.15 * TASC + (0.20 - 0.35) * TFC$$

Para a superación da materia, a cualificación Global obtida resultado da ponderación segun a porcentaxe establecida nesta guía docente deberá ser maior ou igual a 5. Xamais se conservarán as actividades realizadas para os cursos académicos seguintes. Para o cálculo da cualificación global da materia realizarase a ponderación de cada unha das actividades segundo a porcentaxe establecida a condición de que cada unha das actividades teña unha cualificación maior ou igual a 4. En caso contrario non se realizará a ponderación e a avaliación Global da materia será de NON PRESENTADO na convocatoria actual. En caso de non superación da materia na convocatoria ordinaria deberanse volver realizar obrigatoriamente todas e cada unha das actividades non entregadas ou cuxa cualificación atopar por baixo de 4. Poderase conservar cada unha das citadas actividades individuais cuxa cualificación fose $> \text{ó } 4$) ata a Convocatoria da segunda oportunidade do curso actual. Si o alumno así, deséxao poderá conservar

as actividades entregadas en devandita convocatoria por encima de 4 de puntuación, sendo responsabilidade do alumno decidir que actividades desexa conservar e cales decide acudir á avaliación.

A cualificación da materia, de acordo co R.D. 1125/2003 de 5 de setembro (B.Ou.E. do 18.9.2003) vén expresada segundo unha escala numérica de 0 a 10, con expresión dun decimal. A materia supérase cunha cualificación global (C.G.) de 5 puntos sobre 10.

Nota:1. As cualificacións provisionais de cada convocatoria publicaranse na Plataforma virtual Moodle e enviaranse a través de SMS, si o alumno previamente autorizou o seu envío. En calquera dos casos, as cualificacións definitivas que aparecen nas actas son as legalmente válidas, as cales o alumno pode consultar na secretaría do centro,

2. Non se cualificará aos alumnos que non figuren nas actas da materia ata que regularicen a súa situación administrativa na secretaria do centro.

3. Alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia será avaliado do mesmo xeito que o resto do alumnado exceptuando a presencialidad naquelas actividades que requiran presencialidad a condición de que se acredite debidamente a coincidencia do horario laboral co horario lectivo. Excepción a esta norma será a presentación do Traballo fin de Curso (TFC) que será de obrigado cumprimento sexa cal for a dedicación do alumnado.

Fontes de información

Bibliografía básica	- Josep BALCELLS, José Luis ROMERAL, (1997). Autómatas Programables. Marcombo. Barcelona. - Enrique Mandado (2005). Autómatas Programables. Entorno y Aplicaciones.. Thomson-Paraninfo. - Ramón Piedrafita Moreno (2003). Ingeniería de la automatización industrial. RA-MA - Nicolás M. García Aracil et Al. (2000). Autómatas Programables. Teoría y Prácticas.. Universidad Miguel Hernández - Gerardo González Filgueira. César A. Vidal Feal. (2005). Autómatas Programables. Programación y Entorno.. Ramón Cabanillas 8, 1F. 15071. Santiago de Compostela (A Coruña). España. Reprografía Noroeste, S.L - Juan Pedro Romera (1999). Autómatización. ITP-Paraninfo - Dante Jorge Dorantes (2004). Automatización y Control. Prácticas de Laboratorio.. Mac Graw-Hill - Alejandro PORRAS CRIADO, Antonio Placido MONTANERO MOLINA (1990). Autómatas Programables. Fundamento, Manejo, Instalación y Prácticas. McGraw-Hill - Juan Millán Esteller (2001). Técnicas y procesos en las instalaciones Automatizadas en los edificios. Paraninfo
Bibliografía complementaria	- Florencio Jesús Cembranos Nistal. (1998). Sistemas de control Secuencial.. Thomson-Paraninfo - Antonio Rodríguez Mata. Julián Cócera Rueda (2000). Desarrollo de Sistemas Secuenciales. Paraninfo - José Martínez Torres, José Manuel Díez Aznar (2011). Aprenda WinCC. Universitat Politècnica de València

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Informática/770G02002
 Fundamentos de Electricidade/770G02013
 Fundamentos de Automática/770G02017
 Fundamentos de Electrónica/770G02018

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Instrumentación Industrial/770G02042
 Comunicacións Industriais/770G02043
 Sistemas de Supervisión/770G02044

Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías